

Vastaus Vaula Norrenan ja 17 muun valtuutetun aloitteeseen kotouttamisen kaksisuuntaisuus kouluissa ja päiväkodeissa

VD/7937/00.02.00.03/2023

KK/PH/SG/VT/JT

Vaula Norrena sekä 17 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

"Vantaan uudessa kotouttamisohjelmassa nostetaan tärkeiksi periaatteiksi 'kotouttamisen kaksisuuntaisuus' sekä 'peruskoulu telakkana yhteiskuntaan'.

Ohjelmassa ei kuitenkaan esitetä juurikaan konkreettisia toimenpiteitä, miten tuo kotouttamisen kaksisuuntaisuus, eli maahan muuttaneiden ja kantaväestön molemminpuolisen ymmärryksen lisääntyminen tapahtuisi.

Tai mitä tarkalleen ottaen tarkoittaa 'peruskoulu telakkana yhteiskuntaan'.

On selvää, että kaikki ei vielä toimi ihanteellisesti, kun yli 25 % maahanmuuttajataustaisista nuorista päätyy NEET- nuoriksi 15–29-vuotiaina eli eivät ole työssä, tutkintoon johtavassa koulutuksessa, eikä kurssikoulutuksessa. Tai kun valtaosa maahan muuttaneista nuorista kohtaa rasismia ja vihapuhetta ympäristössään.

Peruskoulut ja päiväkodit ovat paikkoja, joissa asuinalueen yhteisöllisyys rakentuu. Siellä eritaustaiset ihmiset jo luonnostaan kohtaavat toisiaan.

Esitämme, että kasvatuksen ja opetuksen toimialalla selvitetään, millaisilla tavoilla ja millaisilla resursseilla peruskoulut ja päiväkodit voisivat olla entistä parempia kaksisuuntaisia kotouttajia Vantaalla.

Tarvitaanko esimerkiksi pienryhmävanhempainiltoja, joissa perheet pääsevät keskustelemaan enemmän?

Tarvitaanko paikallisen harrastus- ja yhdistystoiminnan esittelyä aikuisille ja lapsille entistä enemmän?

Tarvitaanko teehetkiä tai kahvikutsuja maahanmuuttajaperheiden kanssa?

Tarvitaanko vanhempainyhdistystoiminnan ja luokkatoimikuntien sparraamista?

Tarvitaanko maahanmuuttajavanhempien osallistumista koulujen ja päiväkotien arkeen?

Millaiset toimet kaiken kaikkiaan voisivat johtaa parempaan kaksisuuntaiseen kotouttamiseen kouluissa ja päiväkodeissa?"

Kaupunginvaltuusto 11.12.2023 § 23

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämäänsä tai opiskeluun. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma.)

Varhaiskasvatus on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. Kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen on perusoikeus. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan ja hyödynnetään moninaista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan myös uusia tapoja toimia yhdessä. Samalla edistetään kulttuurisesti kestävä kehitystä. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma.)

Vantaalla edistämme kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteistä näkymistä osana lapsiryhmien arkea ja juhlaa. Kehitämme toimintakulttuuria niin, että kielet, kulttuurit, uskonnot ja katsomukset nivoutuvat meillä osaksi varhaiskasvatuksen kokonaisuutta. Suhtautumalla myönteisesti perheiden eri kieliin ja kulttuureihin sekä katsomuksiin ja perinteisiin luomme perustaa lasten kulttuuri- ja katsomusidentiteettien kehitykselle sekä hyvälle yhteistyölle huoltajien kanssa. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma.) Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien varhaiskasvatuksen kehittämisen ja ylläpitämisen parissa työskentelee tällä hetkellä päätoimisesti viisi kieli- ja kulttuurikoordinaattoria sekä hallinnossa yksi asiantuntija.

Varhaiskasvatuksessa huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on merkittävässä roolissa. Yhteistyö alkaa, kun lapsen varhaiskasvatushakemus saavuttaa palveluohjauksen. Palveluohjaus on yhteydessä perheeseen ja jo tässä vaiheessa huoltajia neuvotaan ja ohjataan suomalaisen ja vantaalaisen palvelujärjestelmään kuuluvista asioista. Päiväkodeissa huoltajayhteistyötä tehdään päivittäisten kohtaamisten ja keskustelujen puitteissa, aloittamiseen liittyvien keskustelujen yhteydessä ja lapsen varhaiskasvatus-, esiopetus- ja koulutusjärjestelmien sekä valmistavaan opetukseen liittyvien keskustelujen yhteydessä. Näiden keskustelujen puitteissa myös ohjataan ja neuvotaan huoltajia suomalaisen palvelujärjestelmän piiriin sekä avataan suomalaisia terveys-, perhepalvelu- ja koulutusjärjestelmiä. Tarvittaessa näissä keskusteluissa ovat mukana yksikkö sosionomit ja kieli- ja kulttuurikoordinaattorit. Yksikkö sosionomin työssä monikielisten perheiden ja huoltajien tukeminen, varhaiskasvatuksessa tarvittava palveluohjaus sekä kotouttaminen ovat merkittävässä roolissa. Yksikkö sosionomit auttavat ja ohjaavat huoltajia esimerkiksi konkreettisesti löytämään alueen perhe-, neuvola- ja harrastuspalvelut. He perehdyttävät huoltajia myös suomalaiseen palvelu- ja koulutusjärjestelmään sekä kulttuuriin niiltä osin, kuin se luontevasti istuu varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön. Tulkkauspalveluita käytetään aina, kun se on tarpeen.

Päiväkodeissa järjestetään erilaisia vanhempainkohtaamisia; on aamukahveja, iltatapahtumia ja messu luonteisia tapahtumia, joissa alueen- sekä varhaiskasvatuksen eri toimijat esittäytyvät perheille. Lisäksi päiväkodeissa järjestetään monenlaisia juhlia ja tapahtumia, joihin huoltajia kutsutaan esim. vanhemmat voivat tulla kertomaan omasta kulttuuristaan tai ammatistaan lapsiryhmään. Jokaisessa päiväkodissa arvioidaan tarveperustaisesti, millaiset vanhempaintapahtumat ovat sopivia ja mikä palvelee alueen huoltajia parhaiten.

Luontainen kohta varhaiskasvatuksen arkeen tutustumiselle avautuu kuitenkin lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. Aloittamisen käytänteet on linjattu Vantaan varhaiskasvatuksessa ja ne koskevat kaikkia päiväkoteja. Aloituksen käytännöt suunnitellaan yhdessä huoltajan kanssa ja sovitaan tutustumisjakson pituudesta. Tutustumisjakson aikana huoltajat ovat lapsensa kanssa yhdessä tutustumassa siinä päiväkodissa, jossa lapsi on aloittamassa. Huoltajat ovat muulloinkin tervetulleita osallistumaan ja tutustumaan varhaiskasvatuksen arkeen.

Perusopetuksen tehtävänä on tukea oppijoiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tuottaa kaikille sama jatko-opintokelpoisuus (OPH). Jotta peruskoulun on mahdollista toimia telakkana yhteiskuntaan, on sen toiminnan oltava inklusiivista, aidosti mukaan ottavaa. Vantaan perusopetuksessa kehitetään koulujen toimintakulttuuria niin, että se mahdollistaa monipuolisen oppimisen ja osallisuuden muun muassa kielenoppimisen asettamista hidasteista huolimatta. Kielitietoisessa toimintakulttuurissa ymmärretään kielen merkitys oppimisessa, osallisuudessa ja vuorovaikutuksessa. Vantaan perusopetuksessa kehitetään määrätietoisesti kielitietoista toimintakulttuuria ja pedagogiikkaa. Koulujen kielitietoisuusvastaavilla on tässä merkittävä rooli. Opetushallituksen rahoittamassa Kielitietoinen yläkoulu -hankkeessa (1.8.2022-31.7.2024) rakennetaan kielitietoisien yhteisopettajuuden muotoja, jotka mahdollistavat kielellisesti tuetun opetuksen ja oppilaiden oma- ja monikielisen tuen. Myös erilaiset kotitehtävien tukeen kehitettävät muodot edistävät oppimista. Perusopetuksessa edistetään lisäksi joustavaa ja tuettua siirtymää perusopetuksesta aikuisten perusopetukseen, nivelvaiheen koulutukseen ja toiselle asteelle. Jotta hankkeessa kehitetyt, hyväksi havaitut toimintatavat voivat vakiintua kaikkiin perusopetuksen kouluihin, tarvitaan siihen jatkuvaa resurssia. Kaikki oppijat tarvitsevat osallisuuden kokemuksia ja tunteen mukaan pääsystä. Tätä tukevat muun muassa koulujen TEPPO-, tutoroppilas- ja vertaisohjaajatoiminta.

Valmistavan opetuksen alkaessa opettaja järjestää Tervetuloa-tapaamisen, jossa kerrotaan perusasiat valmistavasta opetuksesta ja koulunkäynnistä Vantaalla. Kodin ja koulun yhteistyö on tärkeää. Tätä työtä edistävät Vantaan perusopetuksen 19 monikielistä ohjaajaa, jotka toimivat siltana perheiden, koulun ja laajemminkin suomalaisen yhteiskunnan välillä. Kouluilla on erilaisia kodin ja koulun yhteistyön muotoja, jotka edistävät vuoropuhelun syntymistä. Kaikille yhteiset, monikieliset vanhempainillat ovat yksi yhteistyön muoto, joka mahdollistaa dialogin ja yhteistyön. Kouluilla järjestetään myös esimerkiksi ns. rehtorien kahvihetkiä, joissa on mahdollisuus tavata toisia ja keskustella ajankohtaisista asioista perinteisissä vanhempainilloissa totuttua epämuodollisemmin. Lisäksi monikielisissä vanhempainilloissa paneudutaan muun muassa suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Marraskuussa 2023 etätapaamisena järjestetty monikielinen yhteishakuvanhempainilta sai hyvän vastaanoton, ja vastaavia iltoja on tarkoitus jatkaa. Perusopetuksen kouluissa tehdään yhteistyötä monien järjestöjen kanssa. Osassa koulujen monikielisistä vanhempainilloista on ollut myös järjestöjä mukana kertomassa toiminnastaan ja keskustelemassa osallistujien kanssa. On tarpeen vielä hakea erilaisia lähentymismuotoja, jotta kouluilla järjestettävien tapahtumien osallistujat tutustuvat myös koulun ulkopuolisten toimijoiden tarjontaan. Kaiken kaikkiaan on tärkeää, että koululla järjestetään koko kouluyhteisön yhteisiä tilaisuuksia, jotta kohtaaminen on mahdollista. Samoin on kiinnitettävä huomiota selkeään, ymmärrettävään viestimiseen, jotta kieli ei aiheuta ulkopuolisuuden tunnetta. Näiden lisäksi kaikkien osallistujien on tärkeää kohdata toiset ja tulla itse kohdatuksi tasavertaisena.

Vantaan MEK-ohjelman yksi toimenpide on "Vanhemmat mukaan varhaiskasvatukseen, kouluun ja työelämään". Vapaa-ajan harrastukset ja Harrastusten Vantaa-toiminta on keskeisessä roolissa lasten integroitumisessa Vantaalle. Maahanmuuttajavanhemmilla on mahdollisuus tutustua varhaiskasvatukseen ja koulun arkeen ja hakeutua jatko-opintoihin. KASO eli kasvatuksen ja oppimisen toimiala on parhaillaan laatimassa "monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelmaa", jossa huomioidaan nivelvaiheiden

tiedonsiirto ja myös moni- ja selkokielineen huoltajaviestintä. Oppivelvollisuuden laajentaminen vuodesta 2021 alkaen näyttäisi vähentäneen NEET-nuorten määrää.

Kaupunginhallitus 26.2.2024 § 18

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Vaula Norrenalle ja 17 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liite:

- allekirjoitettu Vaula Norrenan ja 17 muun valtuutetun aloite kotouttamisen kaksisuuntaisuus kouluissa ja päiväkodeissa

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1.Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske, 040 620 5080, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi